

Posudek na diplomovou práci kolegy Michala Němce: „Problematika fenomenologického pojetí smrti“

Diplomová práce kolegy Němce představuje pokus uchopit fenomén smrti na pozadí myšlení, které vychází „z věcí samých“, tj. z myšlení, které naplňuje imperativ „zu den Sachen selbst“. Nejdříve se chce vypořádat s problémem přirozeného světa, jenž je pro obvyklé metodické myšlení nedotázaným terénem, ukrytým pod platností samozřejmosti. Aktualizuje postoj E. Husserla, jenž je objevitelem nesamozřejmosti přirozeného světa a současně předkládá čtenáři Patočkovu kritiku Husserlovy akceptace transcendentální subjektivity jako apriorního předpokladu pro vše ostatní. To dokazuje obeznámenost autorovy invence a lze ji přijmout jako výraz poctivosti předešlého studia fenomenologické problematiky. Fenomenologický rozvrh myšlení pak kolega Němec dokumentuje na základním prvku fenomenologické deskripce, a tím je intencionalita v kapitole s názvem: „Vztah, smysl a intence“. Vytváří si tak naprosto logicky půdu pro setkání s fenoménem smrti, jenž je v evropské filosofii zcela základním problémem od počátku řeckého tázání.

K tomu připojuje Patočkův koncept problematičnosti, jímž chce poukázat na nutnost bytostného tázání, protože jen toto rozvrhování může vést k pochopení celku bez marga, jenž není předmětem jednoduchého vnějšího popisu, ale jde o sdílení nepředmětných „obsahů“, které je možno „nalézt“ jen když vznikají či zanikají; a to se děje jen v tázání, v otázkách. Tím si připravuje půdu pro možnost setkání s fenoménem smrti jako takové. Druhá část předložené práce otvírá problematiku filosofie dějin, v níž chce kolega Němec ukázat tok „myšlení myšleného“ v návaznosti na základní ontologické proměny v toku evropských dějin. Akcentuje počátek řeckého údivu nad nesamozřejmostí světa a proměnu tohoto alethického postoje v myšlení „more geometrico“, jež je typické pro metodologii současného popisu světa a základem rozvrhování jeho speciálních aspektualit.

Třetí část práce „Práce a smrt“ se pouští do problematiky angažovanosti každodenního života člověka, jež smrt odkládá do „neurčité budoucnosti“. Vysvětluje tu lévinasovským způsobem průmět lidské existence do věcí a do vztahů ostatními. Nezapomíná na známou úvahu pána a raba, tematizuje problém sociální. To vše je příprava na vysvětlení epimelei jako prostředku pro poznání smrti jako základního úkolu pro každého z nás. Péče o smrt a péče o duši jsou pak jedno a totéž. V podkapitolách této třetí části se už ukazuje to, co je hlavním záměrem autora: poukázat na důležitost ontologické difference mezi jsoucný a bytím v Heideggerově filosofie jako základu pro přiblížení se ke smrti jako k nejvlastnější možnosti. Autor je obeznámen s Heideggerovou filosofií, rozumí autenticitě a neautenticitě pobytu (Dasein), porozuměl bytí jakožto nicotě, jež je hlavní starostí člověka vůbec, protože právě setkání s bytím, jež nás vyvolalo, nás ke smrti přivádí filosofickým způsobem a stává se tak podkladem opravdovosti naší existence. Člověk je pastýřem bytí, je bytím vyvolán a povolán, a proto má řeč, jež je domem bytí. Všechny tyto souvislosti autor předložené magisterské práce velmi dobře zná a propojuje je s konceptem odpovědnosti, především s asymetrickou odpovědností E. Lévinase. Spolu s aktualizací tří životních pohybů Jana Patočky představuje text Michala Němce velmi dobrou a poctivou filosofickou úvahu, která se nestará o to, aby

činila dojem obrovské sečtělosti na úkor vhledu do podstatného, což je velký klad této práce. Nejedná se o filosofické „podnikání“, ale o velmi poctivé myšlení, a proto oceňuji tuto práci v rozmezí: výborně – velmi dobře, záleží na kvalitě obhajoby

Otázka do rozpravy: Je možné, že i smrt nám bude odebrána prostřednictvím působení a platnosti „Gestell“?

V Praze dne 20. 8. 2011

Prof. PhDr. Anna Hogenová, CSc.